

KÖTŐDÉS DÍJ 2022

Laudáció

Dr. Balogh Balázs

néprajzkutató, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója

Balogh Balázs Tatán született 1966. február 24-én. 1990-ben szerzett egyetemi diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán etnográfia és magyar nyelv és irodalom szakon. Első munkahelye a Néprajzi Múzeum volt, ahol kurátoraként dolgozott 1989-től 1997-ig.

Tudományos érdeklődése sokirányú, tanulmányainak és könyveinek témái az etnicitás, jelenkori társadalomnéprajzi folyamatok, gazdálkodáskutatás, kitelepített németek identitásvizsgálata, Kalotaszeg társadalomnéprajza, magyar szórványok kutatása Erdélyben, az Amerikai Egyesült Államok magyar diaszpóráközösségeinek vizsgálata. Mintegy 200 kárpát-medencei, európai és amerikai településhez fűzi tereptapasztalat.

A Skanzen szempontjából is meghatározó kutatásokat folytatott a kisalföldi Tápon. A falu 1920-tól az 1959-es téészesítésig terjedő időszakának egyéni gazdálkodásáról PhD értekezést (2001), majd monográfiát (2002) írt. A könyv megjelenése óta a kutatás elsősorban a téészesítés által az önálló gazdálkodás lehetőségétől megfosztott férfigeneráció sorsának, kényszerű életútjainak, a tsz-szervezés és a rendszerváltozás közötti időszaknak, illetve a jelenkori társadalmi folyamatoknak a vizsgálatára koncentrált.

1991/92-ben a Bajor Kultuszminisztérium ösztöndíjával Münchenben a Magyarországról kitelepített németek vizsgálatát kezdte meg, a Fejér megyei Pusztavámról elmenekült-kitelepített svábok körében végzett terepmunkája az identitásváltozás, az asszimiláció kérdését, illetve a történelmi traumákat feldolgozó magatartásformák vizsgálatát állította a kutatás középpontjába. Hazatérve az egykori kibocsátó településen, Pusztavámon, a mára nyelvében zömmel, identitásában részint beolvadt németység körében végzett összehasonlító kutatásokat, a háborús bűnösség, a kollektív felelősség kérdéseit is elemezve a konkrét esettanulmány példáján.

Az elmúlt években segítette a Skanzen Erdély épületegyüttesének elkészültét, hiszen Kalotaszegi társadalomnéprajzi kutatásai révén több mint 100 településhez fűzi tereptapasztalat. Kutató-, és szerzőtársával, feleségével Fülemile Ágnessel vizsgálja a falvak közötti kapcsolathálókat térbeli szerkezetét, a táji struktúra szerveződését, a regionális identitást, az 1940-44-es kétszeres impériumváltás során történt etnikai konfliktusokat, atrocitásokat, az interetnikus kapcsolatokat, a jelenkori társadalmi folyamatokat, a rendszerváltozás utáni újrainduló gazdálkodást és más kortárs jelenségeket.

Hosszú évek óta kutatja az észak-amerikai magyar diszpórákat, az ő terepmunkáján és ötletén alapszik a Skanzen vintondale-i kutatása. Az ott talált, különleges, a nagy gazdasági világválság előtti érintetlen állapotában megmaradt magyar tulajdonosú hentes- és szatócsbolt, illetve bányászállásként működtetett lakóház (un. burdos ház) a projekt részeként (az NKA, a New York-i Magyar Kulturális Központ, valamint a Ligonieri Bethlen Otthon támogatásával) került Szentendrére. Közreműködött az épület felmérésében, tárgyainak hazaszállításában. Az amerikai magyar emigráns bányászközösség életmódját bemutató ház a szentendrei Skanzen első olyan diaszpóra épülete, amely nem a Kárpát-medencéből származik, és amely egyben egy tengerentúli európai kivándorló közösség életmódját unikális módon először mutatja majd be egy európai szabadtéri múzeumban.

Balogh Balázs nemzetközi szinten is jegyzett kutató, számos külföldi ösztöndíjjal, egyetemi oktatóval, előadásokkal ismerték meg Európában és a világ számos pontján. 1993 óta az MTA

Néprajzi Kutatóintézet munkatársa, először ösztöndíjasa, majd, tudományos munkatársa, tudományos titkára, osztályvezetője, 2009-2012 között igazgatója. 2012-2019 között az átalakuló intézet, az MTA BTK Néprajztudományi Intézetének igazgatója, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgató-helyettese. 2021 óta a Kutatóközpont főigazgatója.

Számos szakmai és civil szervezet tagja és vezetője, többek között a Nemzeti Kulturális Alap Népművészet Kollégiumának vezetője.

Az elmúlt évtizedekben több szakmai díjban is részesült

- 1997 Ifjúsági Díj (Magyar Tudományos Akadémia)
- 2000 Jankó János Díj (Magyar Néprajzi Társaság)
- 2006 Körösfő település (Kalotaszeg, Erdély) díszpolgára
- 2018 Magyar Érdemrend Tisztikeresztje
- 2019 Pro Ethnographia Minoritatum Díj (Magyar Néprajzi Társaság)

Az idei évben a Skanzen, a Néprajzi Múzeum, a Néprajztudományi Intézet és a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszéke közös kutatás-fejlesztési pályázatának kidolgozásában is közreműködött.

Balogh Balázs számos kutatásával és szakmai szervezetek vezetőjeként is segítette, támogatta a Skanzen működését. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum 2022-ben a Kötődés díjat dr. Balogh Balázsnak adományozza.